

Sprawozdanie z drugiego spotkania lokalnego zespołu do spraw lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół aglomeracji Warszawy.

Temat wiodący: nadleśnictwo Celestynów

Miejsce: Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie,

Data i czas trwania: 23.09.2024 (poniedziałek), w godz.: 9.00-12.00

Liczba osób biorących udział w spotkaniu: 48 (lista do wglądu w RDLP Warszawa)

Liczba osób po przerwie: 46

Część 1:

Pan Tomasz Józwiak, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie otworzył spotkanie i przywitał wszystkich uczestników.

Następnie został przedstawiony zespół moderacyjny z Fundacji Think Tank Miasto w składzie: Joanna Mędrzecka-Stefańska i Anna Wieczorek oraz protokolantka Dagna Ziomek. Moderatorzy przypomniały, że Fundacja Think Tank Miasto ma na celu uspołecznianie procesu decyzji, a na tym spotkaniu rolę przedstawicielki Fundacji jest moderowanie dyskusji.

Następnie moderatorzy przypomniały zasady obowiązujące podczas spotkań:

- a) każda opinia jest ważna;
- b) mówimy zwięźle i na temat;
- c) mówimy o zjawiskach, nie o ludziach;
- d) mówimy pojedynczo i nie przerywamy sobie nawzajem;
- e) zapisujemy i sprawdzamy zapis;
- f) szanujemy siebie nawzajem;
- g) wyciszamy telefony.

Moderatorzy poinformowały również o prowadzeniu zapisu spotkania przez protokolantkę, który w formie sprawozdania będzie udostępniony w materiałach oraz o nagrywaniu i transmisji spotkania.

Pan Tomasz Józwiak, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie przypomniał cel spotkania, jakim była dyskusja na temat terenów w nadleśnictwie Celestynów, które mogą mieć wiodącą funkcję społeczną oraz przedstawił zespół techniczny - osoby nie będące członkami zespołu, ale wspierające jego pracę.

Następnie przedstawiono agendę spotkania:

1. Przedstawienie członków zespołu obecnych na sali.
2. Oświadczenie strony społecznej w sprawie dodatkowych spotkań.
3. Prezentacja obszaru nadleśnictwa Celestynów
4. Propozycja strony społecznej.
5. Propozycja strony samorządowej.

6. Propozycja strony leśnej.
7. Pytania do prezentacji.
8. Propozycja zagadnień na kolejne spotkanie.

Charakterystyka nadleśnictwa Celestynów

Zastępca nadleśniczego przedstawił obszar nadleśnictwa Celestynów: Średni wiek lasu to 66 lat, przeciętna zasobność wynosi 256 m³ z ha, głównie siedliska borowe, w tym sosna, brzoza, dąb, olsza. Użytkowanie rębne to głównie rębnie zupełne, zaplanowano także zabiegi pielęgnacyjne – trzebieże wczesne i późne. Na terenie nadleśnictwa znajduje się Centrum Edukacji Leśnej oraz wiele elementów infrastruktury, w tym kempingi, wiaty, szlaki turystyczne. Koszty: edukacji, ochrony lasu (w tym sprzętanie i ochrona przeciwpożarowa) hodowla lasu (w tym leśne gospodarstwa węglowe), współfinansowanie budowy dróg pokrywane są z przychodów ze sprzedaży drewna. Rośnie przeciętna zasobność drzewostanów i przeciętny wiek, wzrasta też powierzchnia najstarszych lasów. Prawdopodobnie prowadzona gospodarka leśna jest odpowiedzialna i oparta na badaniach, co może zapewnić jednoczesne zapewnienie funkcji gospodarczych, społecznych i przyrodniczych. Celestynów promuje i godzi funkcję społeczną lasów z innymi. Wiek rębności podniesiony jest do 120 lat. Działanie prospołeczne to m. in.: usuwanie zagrożeń; budowa dróg przeciwpożarowych i systemu alarmowego (w tym monitoring lotniczy); modyfikacje w zakresie zabiegów pielęgnacyjnych i cięć; zwiększanie procentu gatunków liściastych; budowa infrastruktury (ścieżek edukacyjnych, szlaków konnych, angażowanie się w społeczne projekty przyrodnicze, budowa centrum edukacji leśnej); wspieranie straży ochotniczej poprzez finansowanie sprzętu; współpraca z samorządami w zakresie działań dla mieszkańców (współfinansowanie dróg); organizacja spotkań w terenie z mieszkańcami, gdzie wyjaśniana jest celowość prac leśnych oraz omawianie inicjatyw i raportowanie z wykonanych prac; budowa obiektów małej retencji (spowalniają odpływ wody z lasów i są użytkowane turystycznie); leśne gospodarstwa węglowe (dodatkowe wchłanianie CO₂, zakres prac to podsadzenia bukowe).

Dyrektor RDLP zauważył, że gospodarka leśna jest zrównoważona, a wszystkie funkcje są łączone. Zaznaczył działania lasów mające na celu spowolnienie zmian klimatycznych (np. mała retencja nizinna). Te działania są realizowane zgodnie z planem urządzenia lasu zatwierdzonym na określony okres przez ministerstwo.

Prośba ze strony samorządowej o wysyłanie informacji dotyczących spotkania wcześniej niż w piątek o 16.09. DRDLP obiecuje szybsze wysyłanie materiałów.

Prezentacja propozycji organizacji społecznych

Pan Dobiesław Rzemieniewski, wiceprzewodniczący zespołu ze strony społecznej przychylił się do prośby o szybsze wysyłanie materiałów oraz o spotkanie prezydium online we własnym zakresie. Podziękował RDLP za uwzględnienie postulatów organizacji społecznych oraz moderatorom za sprawne aktualizowanie protokołu. Organizacje społeczne nadal domagają się rozmawiania o 6, a nie 4 nadleśnictwach, w związku z czym wystąpiły do MKIŚ z wnioskiem o przywrócenie dwóch usuniętych nadleśnictw. Nie wierzy w zaufanie między leśnikami a stroną społeczną, ale apeluje o szacunek. W prezentacji wykorzystano głównie 3 źródła, w tym plan urządzenia lasu nadleśnictwa Celestynów i badania zespołu

dotyczącego funkcji pozaprodukcyjnych, rekreacyjnych lasu. Badania wykazały, że ludzie chcą funkcji regulacyjnych, kulturowych, funkcje produkcyjne znajdują się gdzieś na końcu (lasy powinny to przeprocudować). W przypadku podmiotów społecznych powinno decydować społeczeństwo, więc lasy muszą dostosować się do zmiany w gospodarce leśnej. Ludzie chcą bardziej zrównoważonego i zróżnicowanego (wiek, gatunki) lasu. Funkcje regulacyjne są ważniejsze niż produkcyjne (według ustawy o lasach), ale trudno się przestawić, bo generują finanse. 73% użytków to rębnie zupełne, przez co zanikają wszelkie usługi podtrzymujące. Wydano zarządzenie o zmianie gospodarki leśnej celem modyfikacji redukcji rębni i cięć zupełnych, co jest poważną zmianą. Funkcja kulturowa powinna być wiodącą obok regulacyjnej. Badania pokazują, że funkcja rekreacyjna przynosi większe zyski niż wyrąb drewna. Las produkcyjny to plantacja, a las gospodarczy ma różne funkcje, nie tylko produkcję drewna. Celestynów ma ogromne wartości przyrodnicze – dużą część zajmuje Mazowiecki Park Krajobrazowy, obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody. Występuje dużo terenów chronionych, więc produkcja nie może być na pierwszym miejscu. Należy uznać, że podstawową kwestią są lasy ochronne na terenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego (wyłączenia) i obszary Natura 2000. Ograniczenia to lasy ochronne wokół miast i Mazowieckiego Parku Krajobrazowego jako cenne turystycznie. Modyfikacje: na terenie MPK. Wnioski przedstawione na mapie: wyłączenia, ograniczenia i modyfikacje na określonej powierzchni.

Prezentacja propozycji wybranych członków zespołu reprezentujących samorząd

Stanowisko strony samorządowej przedstawione przez wiceprzewodniczącą zespołu, p. Małgorzatę Pachecką – podsumowanie na zarządzie „Stowarzyszenie Metropolia Warszawa”: wniosek o włączenie dwóch samorządów do rozważań (Mińsk Mazowiecki i Cegłów). Uzasadnienie: bardzo wiele osób, które pracuje w Warszawie mieszka w Mińsku. Strona samorządowa popiera stanowisko organizacji społecznych. Widzi synergę tych postulatów z ustawą metropolitalną dla Warszawy.

Pan Robert Sitnik, Wicewojewoda Mazowiecki, poinformował, że ze strony ministerstwa raczej nie będzie woli wciągnięcia na listę kolejnych nadleśnictw, ponieważ jest to program pilotażowy, a kolejne nadleśnictwa będą w następnym etapie działań.

Prezentacja propozycji Lasów Państwowych

Strona leśna przedstawiła prezentację obszarów lasów o wiodącej funkcji społecznej korzystając przy tym z wielu źródeł, m. in.: baz danych obiektów kulturowych i historycznych; zabudowy mieszkaniowej i handlowej; sieci dróg, torów; punktów ujęć wód; danych z RDLP o zabytkach; danych dotyczących aktywności sportowej z aplikacji STRAVA; wizyt w lesie (na podstawie danych o lokalizacji urzędzeń); wieloletnich obserwacji leśników; lokalizacji zgłoszeń mieszkańców odnośnie drzew stwarzających zagrożenie i lokalizacji nielegalnych wysypisk śmieci; ortofotomap;. Wytypowano lasy na powierzchni 25% nadleśnictwa w kategoriach S1-S7. Propozycja wskazana na mapie: 133 ha wyłączenia z użytkowania, ograniczenia i modyfikacje ponad 1000 ha. Największą część propozycji stanowią kategorie S2 i S4 – Izabela, Zakręt, Warszawa, Otwock, Józefów, Karczew, Otwock Wielki, Łukowiec, Kopki, Wola Tucka, Dąbrówka, Stara Wieś, Celestynów, Zawierszek. Podkreślano, że gospodarka jest prowadzona w formie prospołecznej. Leśnicy nie wykonują zrębów zupełnych. Zmian w gospodarce leśnej nie powinno się prowadzić na zbyt szeroką skalę –

powinna to być ewolucja, nie rewolucja. Eksperymenty tylko na małej skali, bo naprawa błędów może dużo kosztować. Mniejsze kroki to dobra zasada. Należy przetestować, czy zmiany zawarte w wytycznych i rekomendacjach są możliwe do zrealizowania bez kosztów ponoszonych przez ludzi (pracowników leśnych, firm), dopiero wtedy można myśleć o rozszerzeniu funkcji lasów społecznych. Zbyt dużo wyłączeń może prowadzić do utraty kontraktów z firmami sprzątającymi lasy i zagrażające drzewa. 25% to wystarczający teren, żeby nie stracić firm usługowych.

Część 2:

Dyskusja i pytania do przedstawianych propozycji

1. Ze strony członka zespołu padło pytanie czy jeszcze usłyszymy prezentację państwa z koalicji społecznej, dotyczące tego co ma być wyłączone na przykład, co ma być zmodyfikowane w tym nadleśnictwie i dopiero potem będziemy dyskutować.

Odpowiedź:

Wiceprzewodniczący ze strony społecznej odpowiedział, że w ciągu tych 15 minut przedstawili wszystko co planowali. Każdy z uczestników dostał informacje na temat tego, jak wygląda stanowisko strony społecznej i stanowisko strony leśno-drzewnej. Stanowisko lasów państwowych zostało przedstawione w materiałach, do których mamy wszyscy dostęp. Jeśli chodzi o prezentację strony organizacji społecznych, to celem prezentacji było uzasadnienie własnego stanowiska i to starano się opowiedzieć. Natomiast to, jakie są wyłączenia i dlaczego, można zobaczyć w materiałach (w chmurze), które członkom zespołu udostępniły Lasy Państwowe i tam to wszystko jest.

2. Padł zarzut, że stanowisko leśne jest 10-cio krotnie mniejsze niż strony społecznej, zaproponowano przyjęcie propozycji strony społecznej jako wyjściowej do dyskusji propozycji w zakresie obszaru i głównych zakresów zadań gospodarczych.

Odpowiedź:

Dyrektor RDLP Przypomniał również, że to spotkanie miało służyć wypracowaniu wspólnego obszaru lasów o wiodącej funkcji społecznej, a sposób zagospodarowania będzie następnym krokiem omawiany na kolejnym spotkaniu.

3. Zauważono, że do wyłączeń zaliczono również rezerwaty, a gospodarka w rezerwach podlega innym przepisom, więc wyłączenie jest nieuzasadnione. Padło pytanie, dlaczego nie uwzględniono funkcji przyrodniczej lasów w kryterium S1.

Odpowiedź:

Nadleśniczy odpowiedział, że do wyłączeń nie będą brać drzewostanów, które są intensywnie użytkowane rekreacyjnie, ponieważ z czasem doprowadzi do rozpadów drzewostanów, zaniku funkcji społecznej i zagrożenia, co ograniczy dostępność lasów. DRDLP dodał, że lasy kluczowe dla lokalnej społeczności – to lasy mające na przykład funkcje religijne, kulturowe, przyrodnicze. Rozszerzeniem Kryterium S1 jest głos

zainteresowanej społeczności odwołującej się do wymienionych aspektów tożsamości kulturowej. Członek zespołu prosi o zwrócenie szczególnej uwagi na aspekt przyrodniczy w kryterium S1.

Przedstawiciel BULiGL zwrócił uwagę, że bezsensowne jest wyłączenie drzewostanów niestabilnych, trzeba wyłączać tylko stabilne fragmenty lasu. Zauważył, że nadleśnictwa wokół Warszawy mają opracowania fitosocjologiczne, które obrazują stan lasów. Kryteria przy wyłączeniach powinny uwzględniać jakość ekosystemów w ujęciu zbiorowisk i siedlisk przyrodniczych.

4. Znacząca większość prezentowanego obszaru podlega modyfikacjom, nie wyłączeniom - czy w takim razie są już ustalone zasady modyfikacji i czy można je udostępnić stronie społecznej i samorządowej? Czy 25% wyłączeń oznacza, że o tyle samo zostanie zmniejszona wycinka?

Odpowiedź:

Ograniczenia pozyskania będą procentowo takie same jak wyłączenia.

5. Podniesiono temat potrzeby konsultacji z ministerstwem obrony ze względu na teren wojskowy na terenie nadleśnictwa.

Odpowiedz:

Teren wokół jednostki wojskowej może być lasem społecznym, wewnątrz ogrodzenia jednostki już nie.

6. Prośba o wytłumaczenie kategorii "buforów", jako nieistniejących w wytycznych ONoL. Argumenty dotyczące bezpieczeństwa w kategorii S1 są bezzasadne, ponieważ dopuszczone są wyjątki dla wyłączeń, ograniczeń i modyfikacji.

Odpowiedź:

Bufory wynikają z rozporządzenia; gospodarka w Celestynowie uwzględnia wszystkie aspekty gospodarki i wszystkie przepisy, ta kwestia nie wpływa istotnie na kwestię lasów społecznych, bo cały czas uwzględniają aspekt przyrodniczy.

7. Czy zgodne z wytycznymi ONoLu jest zaliczenie ograniczeń i modyfikacji do jednej kategorii?

Odpowiedź:

DRDLP zaproponował, żeby omówić to na kolejnym spotkaniu, a nadleśniczy wskazał, że drzewostany są w różnym wieku, więc zasadne są różne ograniczenia na tym samym terenie.

8. Obawa o to, że tereny objęte wyłączeniami będą niedostępne dla społeczeństwa i nie będzie tam turystyki tylko naturalne procesy przyrody. Gospodarka leśna była wypracowywana przez setki lat, występuje więc obawa o modyfikację. Obecne lasy w Celestynowie powstały dzięki leśnikom.

9. Zauważono, że użytkowanie rębne występuje na niewielkim obszarze nadleśnictwa i nie jest to dewastacja, tylko funkcja lasu. Należy zwrócić uwagę na wydzielenia, które chcemy wyłączyć, ponieważ połowa ekosystemów wokół Warszawy to lasy zastępcze i pozostawienie ich samych sobie będzie katastrofą ekologiczną.
10. Apel o posługiwanie się językiem zrozumiałym dla wszystkich, dla ogółu społeczeństwa nie jest istotne, jaki to zabieg, jeśli polega na wycinaniu drzew. Oczywiście jest, że działamy zgodnie z prawem. Chcemy rozmawiać o elastyczności w zakresie wytycznych otrzymanych z ministerstwa. Leśne gospodarstwa węglowe to nowość, ale odnowienia bukowe wprowadzane są od dawna i nikt ich nie nazywał gospodarstwami tylko przebudową gatunkową. Lepiej ewolucja niż rewolucja, nie ma wątpliwości, ale w jakiej perspektywie, kiedy określimy czy zmiany są dobre.

Odpowiedź:

Zastępca nadleśniczego z Celestynowa stwierdził, że wystarczający okres to mniej więcej 10 lat.

11. Funkcja ochronna lasu jest bardzo ważna, co rozumiemy przez modyfikacje w zakresie kategorii S7? Obszar doliny środkowej Wisły jest istotny nie tylko ze względu na ciek wodny, ale też wody głębinowe.
12. Zarzut do przedawnienia przedstawionych przez nadleśniczego danych.

Odpowiedź:

Nadleśniczy Celestynowa stwierdził, że dane zostały wyciągnięte z PULu obowiązującego poprzednio i obecnie, a zasobność w roku 2028 zostanie określona na podstawie inwentaryzacji przy tworzeniu kolejnego PULu.

13. Posłanka na Sejm Klaudia Jachira zaproponowała porównanie propozycji strony społecznej i leśnej na jednym monitorze oraz porównanie powierzchni w hektarach.

Pomysł ten spotkał się z dużą aprobatą. DRDLP dodał, że dopiero po przedstawieniu propozycji stron powinien się rozpocząć proces ustalania powierzchni. Zaproponował spotkanie prezydium w celu ustalenia zgodności powierzchni. Pomysł ten wywołał sprzeciw strony społecznej - ostatecznie ustalono, że prezydium spotka się wyłącznie w kwestiach organizacyjnych, nie merytorycznych.

14. Pan Dobiesław Rzemieniewski, wiceprzewodniczący zespołu ze strony społecznej poprosił o przedstawienie projektu propozycji z uwzględnieniem rozbieżności modyfikacji i ograniczeń na osobne kategorie. Zauważył, że w dokumentacji jest zapisane, że rezerwy nie są wyłączeniem.

Odpowiedź:

Dyrektor RDLP obiecał przesłać propozycję strony leśnej do czwartku włącznie.

15. Jeden z członków zespołu stwierdził, że strona społeczna to nieodpowiednie określenie, bo są inni reprezentanci organizacji społecznych nie podzielający tych propozycji. Warto zastanowić się co jest celem zespołu, czyli ustalenie lasów o wiodącej funkcji społecznej, a nie wyznaczenie procentowego udziału powierzchni.

Czy ograniczenie pozyskania drewna jest celem czy skutkiem analizy? Jaki będzie koszt działań zaproponowany przez nadleśnictwo? Orientacyjny, do wskazania na następnym spotkaniu. Ze strony lasów jak i strony społecznej. Jak wyznaczono kryteria na prezentacji strony społecznej, bo ani lasy ochronne ani obszary Natura 2000 nie zabraniają gospodarki leśnej, dlatego wybrano takie, a nie inne kryteria.

Odpowiedź:

Przedstawiciel organizacji społecznej powiedział, że koszty są nie do określenia, bo jak stwierdził, wartość lasu w funkcji społecznej jest niewymierna. Kryteria pochodzą z wytycznych MKiŚ i wypracowane są na podstawie ONoLu. Zastosowano też kryteria pomocnicze.

16. Zauważono, że aspekty ekonomiczne nie wchodzą w zakres prac zespołu. W kategorii S1 nie uwzględniono lasów użytkowanych rekreacyjnie, a jest to wbrew założeniom. Złożono wniosek o korzystanie z głosów ekspertów, celem ustalenia faktów. Zaproponowano przyjęcie propozycji organizacji społecznych jako propozycji wiodącej, a propozycja Lasów Państwowych jako zdanie rozbieżne, ze względu na większość przychylnych osób.

Odpowiedź:

Moderatorzy zaproponowały wykorzystanie czasu pomiędzy spotkaniami na konsultacje z ekspertami. Wojewoda Sitnik zaproponował włączenie odpowiedzi ekspertów do materiałów udostępnianych oraz zauważył, że nie ma zakazu mówienia o kosztach, skoro jest to dla niektórych ważne. Dyrektor RDLP podkreślił, że lasy są elastyczne, chętnie przyjrzą się propozycji organizacji społecznych i są w stanie zmodyfikować swoją propozycję, żeby się zgrały ze sobą.

17. Padł głos, że dotychczasowy model gospodarki leśnej jest przestarzały, co jest potwierdzone przez ekspertów i społeczeństwo. Powtarzanie, że nie ma konfliktu funkcji nie jest zasadne. Jesteśmy tu po to, żeby ustalić tymczasowe rozwiązania, a strona leśna nie akceptuje podstawowego założenia.

Moderatorzy poinformowały, że prezydium spotka się w czwartek w sprawach organizacyjnych, a członkowie zespołu mogą wnieść do obrad własny pomysł, pod warunkiem przesłania takiej informacji do operatora przed czwartkiem.

Na tym zakończono spotkanie.